

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Gál Imre*
 Cím: *Pusztulnak a magyar muzeumok*

Forrás: *Uj Nemzedék*

1924. 5. 7.
 (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *708*

Hely

Idő *"1924"*

Személy

Helyszám

Pusztulnak a magyar muzeumok

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

Amit magyar tudósok, szakemberek és néhány, a muzeumokhoz közelálló érdeklődő már régen tudott, az *Hóman Bálint*, a *Nemzeti Múzeum* főigazgatójának székfoglaló beszédével köztudomású lett: *pusztulnak a magyar muzeumok*. Ez a más időkben talán tulzott veszkialtás most valóban a magyar kultúra és tudomány fókuszainak utolsó óráit hirdeti. Nem pathetikus szóiroki szölamok rázták most fel a közvéleményt, hanem egy európai magyar tudós kétségbeesett segélykérése. Már mindenki tudja, hogy a magyar tudománynak komolyan számolni kell — többi között — milliórdokat érő néprajzi kincseink teljes pusztulásával, ha nem érkezik kellő időben segítség. Az egyik muzeumba beesik az eső és éjszaka baglyok, meg patkányok marcangolják a ledrágább népkincseket, másutt egy kölcsönként istállóban penészedik Magyarország hírlapgyűjteménye, harmadik helyen évi két- vagy három millióból kell a muzeum egész anyagát megóvni, szaporítani, restaurálni.

A Nemzeti Múzeum

A Magyar Nemzeti Múzeum élére került *Hóman Bálint*, a muzeumot már nem tartja halott, elvontan tudományos intézménynek, hanem a lüktető mindennapi élethez, a néphez akarja közelebb vinni. Ez ma különben minden nyugati, modern muzeumpolitika programja. Amde a legnagyobb és legfőbb magyar muzeumban, és a tudomány gyűjtés és adminisztráció normális élete sincs biztosítva, úgyhogy a nagykonceptióju igazgató legfőbb munkája a meglévő értékek biztosítására szűkül.

A Magyar Nemzeti Múzeumnak ugyanis gyűjtemények gyarapítására, kutatásra, új katalógusok kiadására, feltétlenül szükséges átrendezésekre, külföldi lapok, könyvek beszerzésére már a háború óta nincs pénze. A muzeum régiségtára például nemrégiben a *Hitelbanktól kért kölcsön öt millió koronát, hogy egy most megjelent angol tudományos munkát megvásárolhasson*. A muzeum pénztárában gyakran egy fillér sincs s az egész világon ismert és becsült tudományos intézet adóságokból tengeti életét.

Megdöbbenő, ha egy muzeum abból él, amit — elad. És ez így van a Magyar Nemzeti Múzeummal. Igazgatósága nagyrészt duplikátumok eladásából, főlős gyűjtemények, régiségek pénzreváltásából tengődik.

A pénzkérdésnél súlyosabb kérdés: a helyhiány. 1880-ban egy, a *Radvánszky* br. javaslatára kiküldött tudományos bizottság megállapította ugyan, hogy „helyszűke miatt a természettudományi helyiségek kibővítése aktuális.” ezt azonban 1924-ben is megállapíthatják. A helyzet ma már tarthatatlan. A Nemzeti Múzeum hírlapanyaga például 5 év óta a *Festetich-palota* istállójában penészedik és romlik. Ha a lakások felszabadulnak, ez a felbecsülhetetlen érték az utcára kerül!

A régiségtár kincsei raktárakban fekszenek egymásra zsufolva. A kutatók és a közönség sem ebből, sem más, ládába, pincékbe, odukba préselt anyagból nem lát soha semmit. Híres külföldi tudósok, akik az őskor és a magyar népvándorlás kincseit jönnek csodálni, elborzadnak, mikor a hideg, sötét pincékbe, cigarettás ládába zsufolt kő-, réz-kor-

szak és népvándorláskori kincseket látják. A növénytár az *Akadémia* második emeletén pusztul. A muzeum könyvtárában és levéltárában a zsufoaltságtól lépni sem lehet és a legnagyobb könyv- és levéltári kincsek a földön, ablakpárkányokon, sarkokban, ócska faladákban foszladoznak, penészednek.

A Nemzeti Múzeum árkádjai alatt milliórdokat érő kincsek hevernek. Sötét, ijesztő raktárban egy-egy kisebb muzeum anyagának heüllő római lelet, pompás kőszobrok, sarkokvek porosodnak egymás

hegyén-hátán. Mindezt nem lehet elrendezni, feldolgozni, mert még erre sincs hely.

Egy nyirkos, ócskás boltszerű emeleti oduban találtam meg *Liszt Ferenc* és *Beethoven zongoráját*, egy másik raktárban különböző lin-lom közé hányva az egész *Madách-szobát* minden *Madách ereklyével*. Másutt *Munkácsy, Liszt, Erkel, Kelety* relikviákat a felismerhetetlen halmazban.

A híres *Széchenyi*-könyvtár pompás helyiségében — egyéb helyhiján — most a *Bibliográfiai Központ* dolgozik. A *Rákóczi*-család összes ereklyéi, iratai, pecsétjei egy sarokban hevernek összezsufolva. A levéltárban is véges-végig pusztul minden, ami értéket, kultúrát, kincset jelent.

A Néprajzi Múzeumban hordókba gyűjtik az esőt és patkányvadászatot rendeznek

Itt már nem is panaszkodnak. Csak rezignált gesztusokkal jelzik, hogy minden ugyanugy van, mint tavaly, vagy 1922-ben. A városligeti

Iparcsarnokba telepített *Magyar Néprajzi Múzeum* anyagának értéke, felületes becslés szerint, 20—25 százalékban már elpusztult. Ebben a lehetetlen üvegfalu hombárban nyáron a hőség, télen a hideg és az eső lassan mindent elpusztít. Most ugyan hirdetik, hogy 300 millió költséggel kijavítják a tetőt, ez azonban nem sokat változtat a helyzeten. Az időjárás viszontagságai mellett ugyanis a szu, a moly, egér, patkány és bagoly tanúja ez az elátkozott vár.

A Magyarországra érkező külföldiek és tudósok elsősorban a magyar etnográfia kincseit keresik. Ezt a legpompásabb és látványosság szempontjából is csodálatosan gazdag muzeummunkát azonban legjobb lenne eltagadni. A régi magyar ezöttesek, selymek, képek, ruhák, bundák a beömlő esőtől, hőtől foszladoznak. A bór- és szörme-anyagon gomba nő, a vas- és fémtárgyakat rozsdá eszi, egy napról a más napra.

A lyukas üvegtető alatt hordók állnak tele vízzel. Ezzel fogják fel a magyar Néprajzi Múzeumban az esőt és a hőt. A kiállító szekrények üvegfalát éjszakánként betöri a bagoly, amelyik ugyancsak ide menekszik a ligeti szél elől.

Uj szerzemények elhelyezéséről természetesen szó sem lehet.

A könyvtárban nem lehet olvasni. Ez ugyanis fedetlen helyiség s csak az Iparcsarnok magas vasteteje védi. Itt a könyvek a hidegtől valóssággal összefagynak, úgyhogy a legnagyobb magyar etnográfiai szakkönyvtár anyaga az év hat hónapjában teljesen használhatatlan. Az öt-hatezer éves egyiptomi múmiák, dísztárgyak, emlékek a muzeumban pusztulnak el. A *Zichy*-féle ismert keleti gyűjtemény ritka

anyagát sem védik meg az üveg szekrények mellé állított bádogédnyek, mert az eső és a hó a szekrények farészeit már régen kikézdte. Néhány év múlva esetleg már csak legenda lesz arról, hogy volt etnográfiai gyűjtemény is Magyarországon.

A Fővárosi Múzeum egy kis szobába zsufolja az egész magyar színeszet anyagát

A Stefánia-uti Fővárosi Múzeumban Budapest egész története zsufolódik össze. Nagy Lajos dr., a múzeum fiatal és lelkes vezetője, jégveremszerű hidegben dolgozik néhány hőiesen elszánt emberrel a múzeum anyagának megmentésén. A rengeteg tárgyat itt sem tudják elhelyezni.

— Sem hely, sem pénz — hallom a stereotip választ.

A múzeum ma is két-három milliót kap évenként az államtól.

A régi Pest-Buda minden emléke.

Budapest művészi kincseivel itt sorakozik a mostoha múzeum falai között. Régi pesti képek, miniatűrök, szobrok, metszetek, épülettörödékek hevernek csufoltan a régi kiállítási épületben, Zsigmond és Mátyás palotájának kiásott töredékei, a régi Kuria késői barokk-oromzata, Rudolf von Alt minuciózus rajzai és vízfestményei, Barabás árvizképei és a legpompásabb renaissance emlékek csodálatosan szép változata van ebben a kis múzeumban felhalmozva.

— Időszerű kiállítások, ismertetések kellenének, hogy a közönséggel megszerzessük a múzeumot — magyarázza Nagy Lajos.

Vásárolni itt sem tudnak. *Egy kis régi-pesti metszet ára felémeszti a múzeum egész évi hivatalos költségét.*

Most rendezik az első magyar színesz-múzeumot. A hatalmas, szinte külön múzeumba való anyag, *egy szűk kis szobába kerül. Ide zsufolják a magyar színeszet egész történetét.*

A többi termekben a pompás régi gyűjtemény. Ilyen káprázatosan szép *aquarell-anyag töltommal nincs ma sehol az országban. Barabás, Kelety, v. Alt, Hány, Hering, Kopallik, Lotz, Vastagh, Thán* és a modernek víz- és olajképei mellett, rengeteg szobor, gotikus kőtörödékek, Buxa János híres bidermayer-kandallói, renaissance-szobrok, barokk épületrészek és a történelmi termek — Budavár visszafoglalásának minden emléke. — Szinte elfelejtjük, hogy ez a múzeum is csak máról-holnapra tengeti életét.

Pérez... — hallom minden mondat után, mikor képekről, szobrokról, emlékekről beszélünk. Százezer korona itt nagy pénz, pedig egy körüti régiségkereskedő is milliókat kér egy valódi bidermayer-óráért, vagy egy szép pesti metszetért.

... És így tovább! ... Az *Aquincumban végleg szünetel az ásatás, mert a munkást fizetni kell* ... A Közlekedési Múzeumban, az *Iparművészetiben*, de még a Szépművészetiben is pénzproblémákról és a mindent megfojtó helyhiányról beszélnek.

Gál Imre.